

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย

ศรีสัจจา เนียมสุวรรณ

คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

srineum@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบประกันสังคม ประกอบกับกระแสการวิพากษ์วิจารณ์ถึงสถานะกองทุนประกันสังคมในช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมผู้สูงอายุ และช่วงการเป็นสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยผู้วิจัยจึงได้ค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย ทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกองทุนประกันสังคมปัจจัยทางรัฐศาสตร์ และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ ที่ส่งผลกระทบ/ มีความสัมพันธ์กับสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทยผ่านการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรงพหุ (Multiple Linear Regression) โดยการเก็บข้อมูลย้อนหลัง 15 ปี และบทความนี้ยังชี้ให้เห็นถึงทิศทางและขนาดความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆที่มีต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทยเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานกองทุนประกันสังคมของประเทศไทยต่อไป

[วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 33 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ.2557]

คำสำคัญ: สถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย, สังคมผู้สูงอายุ, ปัจจัยทางรัฐศาสตร์

The Factors that Influence the Status of Social Security Funds of Thailand

Srisatja Niamsuwan

Faculty of Political Science

Thammasat University

srineum@hotmail.com

Abstract

This article that the researcher recognizes the importance of the social security system and the flow of criticism of the state social insurance fund during the transition to an aging society and aging society in Thailand. The researcher found the factors that influence the position of social security funds of Thailand. Factors relating to the administration of the social security fund, political factors and economic factors Impact / relationship with the Social Security Fund of Thailand, through the analysis of multiple linear regression with the data of the past 15 years. In addition to this article also pointed out the direction and measurement of the relationship of various factors on the status of Social Security benefits to the Social Security Administration of Thailand.

[Thammasat Review, Volume 33 No.2, 2014]

Keywords: The status of Social Security of Thailand, Aging Society, Political Factors

คำนำ

กองทุนประกันสังคม (Social Security Fund: SSF) ถือเป็นกลไกหนึ่งของรัฐในการดูแลและจัดสวัสดิการให้กับประชาชนผู้ทำงานผ่านช่องทางการเข้าร่วมเป็นผู้ประกันตนกับกองทุนประกันสังคม โดยปัจจุบันกฎหมายกำหนดเป็นภาคบังคับให้แรงงานในระบบทุกคนจะต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคม ยกเว้นการจ้างงานบางอาชีพเท่านั้นที่มีระบบสวัสดิการของรัฐดูแลอยู่แล้ว และยังได้เปิดโอกาสให้กับแรงงานนอกระบบสามารถเข้าเป็นผู้ประกันตนได้โดยเป็นภาคความสมัครใจในการเข้าร่วม โดยจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งนั้นเพื่อมุ่งสร้างให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม (Social Security) และเพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในระบบประกันสังคมรู้สึกถึงและได้รับความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ทั้งในระหว่างการทำงาน และในบั้นปลายชีวิต โดยอาศัยความสามารถและพลังกำลังที่ตนมีในขณะที่ยังอยู่ในวัยทำงานสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตตนเองในภายภาคหน้า โดยนายจ้างและรัฐบาลจะเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบด้วย กล่าวได้ว่ากองทุนประกันสังคมถือเป็นกลไกหนึ่งที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อตอบโจทยดังกล่าว โดยอาศัยหลัก “ร่วมเฉลี่ยความเสี่ยงและรวมสมทบเงินเข้ากองทุน” (โกวิท บุรพานินทร์, 2533, น.87) สำนักงานประกันสังคม (Social Security Office : SSO) เป็นหน่วยงานของรัฐสังกัดกระทรวงแรงงานมีภารกิจดูแลรับผิดชอบกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคมพ.ศ. 2533 โดยลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาลจะเป็นผู้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ปัจจุบันกองทุนประกันสังคมให้ความคุ้มครองกับลูกจ้างผู้ประกันตน ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ถึง 7 กรณี ได้แก่ การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตรทุพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ซึ่งปัจจุบัน ณ มีนาคม 2557 มีสมาชิกผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบของประกันสังคมทั้งสิ้นจำนวน 12,576,722 คน (สำนักเงินสมทบ และสำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบรวบรวมโดยกองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม, 2557) การบริหารกองทุนประกันสังคมในอดีตนั้นต่างจากสถานการณ์ในปัจจุบัน เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมการบริหารที่เปิดประกอบกับมีปัจจัยเกี่ยวข้องจำนวนมากที่มีความผันผวนสูงและยากต่อการคาดการณ์ การบริหารกองทุนประกันสังคมให้มีเสถียรภาพท่ามกลางความเชื่อมโยงรกรากของปัจจัยแวดล้อมที่มีความรุนแรงและผันผวนสูงนั้น จึงเป็นประเด็นสำคัญที่สังคมกำลังเพ่งเล็ง ประกอบกับการที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) อย่างเต็มรูปแบบในอนาคตอันใกล้ และจากการคาดการณ์จำนวนประชากรวัยผู้สูงอายุของประเทศไทยขององค์การสหประชาชาติ นั้น จะพบว่าในปี พ.ศ.2568 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (อุไรวรรณ ทองชูช่วย, 2554) ทั้งยังมีนักวิชาการจำนวนหนึ่งแสดงความกังวลใจเกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคม (สปส.) ว่า อีก 25-30 ปี การจ่ายเงินกรณีชราภาพจะเป็นภาระให้รัฐบาลนับแสนล้านบาท เพราะกองทุนชราภาพจะมีเงินไม่เพียงพอ เนื่องจากทุกวันนี้เก็บเงินสมทบจากผู้ประกันตนเพียงร้อยละ 3 ร่วมกับนายจ้างอีกร้อยละ 3 แต่เมื่อถึงวันที่ต้องจ่ายเงินให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายถึงร้อยละ 20 (มติชนออนไลน์, 2553, อีก 25 ปี ประกันสังคมล่ม!!! เหตุจ่ายบำนาญชราภาพหนัก(ออนไลน์), แหล่งที่มา: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1275296492&catid=04, 30 มกราคม 2556) ซึ่งกรณีสิทธิประโยชน์ด้านชราภาพนั้น กองทุนประกันสังคมได้เริ่มเก็บเงินสมทบจากลูกจ้างผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาล ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2541 โดยมีเงื่อนไขว่าผู้ประกันตนต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 180 เดือน ซึ่งจะสามารถรับบำนาญชราภาพได้ก็ต่อเมื่อมีอายุครบ 55 ปี บริบูรณ์ และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงโดยจะเริ่มมีผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ

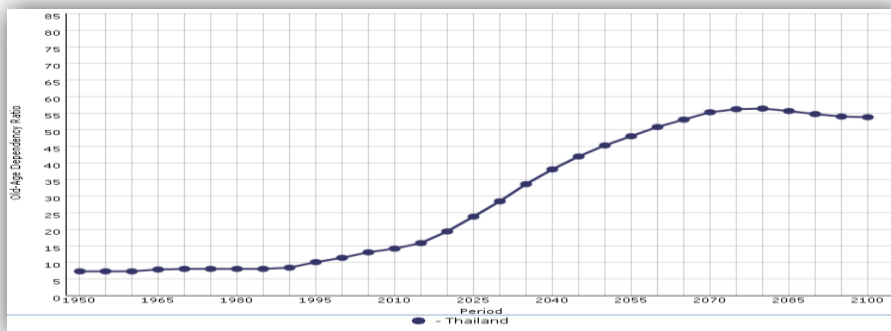
ครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2556 (กลุ่มงานสถิติและคณิตศาสตร์ประกันภัย กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม, รายงานประจำปี 2554, 2554) ทั้งนี้ ผู้ประกันตนจะได้รับบำเหน็จชราภาพ (เงินก้อน) หากจ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน มีอายุครบ 55 ปี และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

โดยหากพิจารณาเงินสะสมของกองทุนประกันสังคมจะพบว่าเม็ดเงินที่กองทุนประกันสังคมเก็บสะสมมาตั้งแต่ปี 2533 จนถึงปี 2555 มีจำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว โดย “ณ 31 ธันวาคม 2555 กองทุนประกันสังคมมีเงินสะสมถึง 1.059 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 9.32 ของ GDP” (รายงานประจำปี 2555, สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน, น.27) แม้เงินกองทุนประกันสังคมจะมีจำนวนไม่น้อย แต่สัดส่วนเงินส่วนใหญ่ในนั้นสะสมไว้เพื่อจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ โดยจะเริ่มจ่ายเงินบำนาญชราภาพครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2556 โดยสำนักงานประกันสังคมได้ร่วมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ศึกษาประเมินกองทุนชราภาพด้วยคณิตศาสตร์ประกันภัย พบว่าการจ่ายประโยชน์ทดแทนดังกล่าวในอนาคตอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมได้ (รายงานประจำปี 2555, สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน, น.34-35)

นอกจากนี้แล้วสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุนประกันสังคม ดังนั้นการศึกษาสถานะกองทุนประกันสังคมท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปิด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีจำนวนมากและมีความผันผวนสูงยากต่อการคาดการณ์ และเมื่อเกิดผลกระทบจากการวางแผนนโยบายและการนำไปปฏิบัติแล้วนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง โดยกระทบถึงสวัสดิภาพความเป็นอยู่ และความรู้สึกรังเกียจความมั่นคงปลอดภัยของประชาชน จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล/ ส่งผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย เพื่อสามารถใช้ประเมินปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อกองทุนประกันสังคม การเลือก/ จัดอันดับความสำคัญในการดำเนินงาน และรวมถึงการออกแบบนโยบายเพื่อลดผลกระทบ/ แรงปะทะ และชะลอความรุนแรง ความผันผวนที่อาจเกิดในอนาคตในภายภาคหน้า

โครงสร้างประชากรกับสถานะกองทุนประกันสังคม

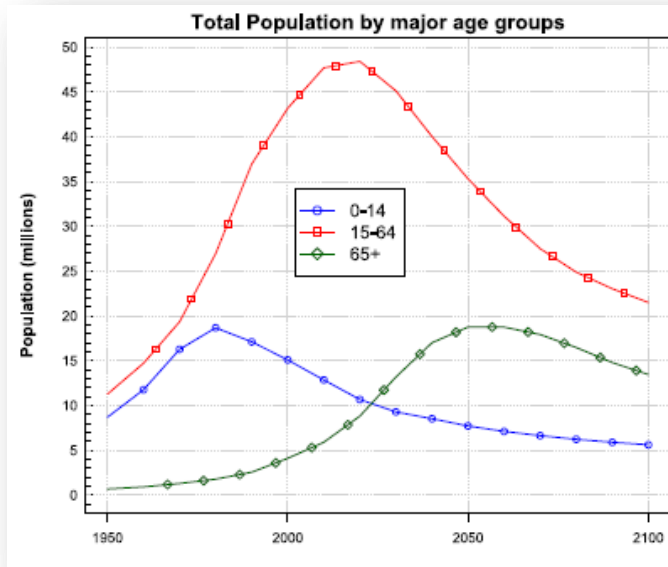
คำถามที่เกิดขึ้นคือในการพิจารณาเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมนั้นทำไมเราต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปด้วย เรื่องดังกล่าวเหมือนจะไม่เกี่ยวข้องกันแต่กลับโยงใยถึงความสัมพันธ์บางประการ เนื่องด้วยเงินสมทบของกองทุนประกันสังคมส่วนหนึ่งนั้นมาจากการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตนเพื่อประโยชน์ทดแทนกรณีต่าง ๆ ดังนั้นจำนวนผู้ประกันตนจึงเกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคมอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ และภายใต้โครงสร้างประชากรที่ประกอบด้วย วัยเด็ก วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ นั้น ล้วนส่งผลกระทบต่อปริมาณเงินกองทุนประกันสังคมมากน้อยต่างกันไป จากกระแสข้อกังวลบางประการต่อเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมนั้น กล่าวได้ว่าสถานการณ์ดังกล่าวเหตุหนึ่งเกิดจากความไม่สมดุลของโครงสร้างประชากรโดยสัดส่วนของประชากรในแต่ละช่วงวัยเกิดความไม่สมดุล กล่าวคือนับวันผู้สูงอายุของไทยมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จำนวนวัยแรงงานผู้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง และอัตราการเกิดที่จะเติบโตมาเป็นวัยแรงงานในอนาคตนั้นก็ลดลงเช่นเดียวกัน ความไม่สมดุลของโครงสร้างประชากรเช่นนี้นำมาซึ่งภาระที่วัยทำงานจะต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับภาพประกอบ 1 ที่แสดงถึงอัตราส่วนพึ่งพิงวัยชราของประเทศไทยในช่วงปีค.ศ. 1950 – 2100

ภาพประกอบ 1 อัตราส่วนพึ่งพิงวัยชราของประเทศไทยในช่วงปี ค.ศ. 1950 –2100 (พ.ศ. 2493 – 2643)

จาก United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2011): World Population Prospects: The 2010 Revision. New York

นอกจากการคำนึงถึงจำนวนประชากรในแต่ละช่วงวัยแล้วนั้น การพิจารณาถึงอายุของบุคคลก็เป็นอีกประเด็นที่น่าสนใจไม่น้อย มนุษย์เราต่างเลือกคิด/ไม่คิดที่จะกระทำ/ไม่กระทำสิ่งต่าง ๆ ต่างกันออกไปในช่วงอายุที่ต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น เมื่ออายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนใหญ่เราคิดที่จะลงทุนกับการศึกษา และเมื่อเราอายุประมาณ 25 ปีขึ้นไป เราจะคิดถึงการซื้อบ้าน ซื้อรถ เป็นต้น ดังนั้นจำนวนบุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วงต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อทิศทางการเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ และในทำนองเดียวกันหากประเทศไทยมีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นแล้วนั้น รูปแบบการวางนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมไทยย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน และหากพิจารณาสัดส่วนประชากรไทยแบ่งตามช่วงอายุแล้วนั้นจะพบว่าหลังทศวรรษที่ 1980s เป็นต้นมาสัดส่วนวัยเด็ก (อายุ 0 – 14 ปี) ลดลงอย่างต่อเนื่อง และประชากรวัยทำงาน (อายุ 15 – 64 ปี) ประมาณหลังทศวรรษที่ 2010s ลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป) กลับเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษที่ 1960s– 2060s ดังภาพประกอบ 2 ที่แสดงจำนวนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 – 2100 แต่ทั้งนี้ปรากฏการณ์ดังกล่าวถือเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก (Global Phenomena) ที่มีไม่เพียงแต่ประเทศไทยเพียงประเทศเดียวที่เผชิญกับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

ภาพประกอบ 2: แสดงจำนวนประชากรไทยจำแนกตามช่วงอายุตั้งแต่ปี ค.ศ.1950 – 2100

จาก United Nations Department of Economic and Social Affairs/Population Division
World Population Prospects: The 2012 Revision, Volume II: Demographic Profiles

ความกังวลใจถึงความไม่สมดุลของโครงสร้างประชากรไทยนั้น รัฐบาลได้รับทราบผลกระทบดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2555 รับทราบแผนประชากรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) อันเป็นแผนที่กำหนดทิศทางนโยบายประชากรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) รวมถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาประชากร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

ดังนั้น การพิจารณาถึงเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงโครงสร้างประชากรของไทยด้วยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะวัตถุประสงค์หนึ่งของการมีกองทุนประกันสังคมนั้นเพื่อสร้างความมั่นคง/ปลอดภัยขั้นพื้นฐานในชีวิตให้กับประชาชนดั่งนั้นรูปร่าง/หน้าตา/ทิศทางของกองทุนประกันสังคมจึงเกี่ยวข้องโยงใยกับลักษณะของโครงสร้างประชากร กล่าวคือภายใต้การบริหารงานของกองทุนประกันสังคมนั้น เงินรายได้โดยตรงของกองทุนประกันสังคมส่วนหนึ่งมาจากการจ่ายเงินสมทบของผู้ประกันตน ซึ่งก็คือเม็ดเงินจากผู้อยู่ในวัยทำงาน (15 – 60 ปี) โดยกองทุนประกันสังคมได้ขยายความครอบคลุมในการเข้าเป็นผู้ประกันตน ให้หมายรวมถึงกำลังแรงงานนอกระบบที่สมัครใจเข้าร่วมด้วย โดยในปี 2557 ณ กุมภาพันธ์ 2557 มีผู้ประกันตนทั้งสิ้นจำนวน 12,523,932 คน (ม.33 จำนวน 9,783,559 คน, ม. 39 จำนวน 1,082,650 คน และ ม.40 จำนวน 1,657,723 คน) (สำนักเสริมสร้างความมั่นคงแรงงานนอกระบบ สำนักงานประกันสังคม, 2557) ซึ่งหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสมทบและผลประโยชน์จะแตกต่างกันไปตามประเภทของการเป็นผู้ประกันตน

การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย

ผู้เขียนศึกษาถึงปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลในรูปแบบข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series Data) รายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 - 2555 รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 ปี โดยการศึกษาต่างๆ ที่คาดว่าจะมีอิทธิพล/ ส่งผลต่อสถานะกองทุนประกันสังคมดังนี้ 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกองทุนประกันสังคม โดยเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีของสำนักงานประกันสังคม ได้แก่ เงินสมทบ (Contribution) ที่เก็บสมทบจากลูกจ้างผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาล ซึ่งถือเป็นแหล่งรายรับหลักของกองทุนประกันสังคม โดยจำนวนการจ่ายเงินสมทบจะแตกต่างกันไปตามประเภทการเป็นผู้ประกันตน และประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) หมายถึง ผลประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพประกอบกันไว้จ่ายให้กับผู้ประกันตนเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุหรือเมื่อมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ 2) ปัจจัยเศรษฐกิจศาสตร์ ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) ซึ่งสะท้อนถึงภาพรวมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และ 3) ปัจจัยทางรัฐศาสตร์ ได้แก่ เสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) โดยข้อมูลที่ธนาคารโลกเก็บนั้นมาจากการวัดความรู้และความรู้สึกนึกคิดว่ารัฐบาลไทยมีแนวโน้มจะตกอยู่ในภาวะที่ไม่มั่นคงในการบริหารงานหรือไม่ หรือถูกโค่นล้มอำนาจโดยวิถีทางนอกรัฐธรรมนูญหรือไม่ หรือมีเหตุการณ์/ สถานการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ รวมถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองอันนำมาซึ่งความรุนแรง ทั้งยังหมายรวมถึงการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ หรือไม่

โดยการนำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นตรงพหุ (Multiple Linear Regression หรือ Multivariate Linear Regression) เพื่อหาระดับความสัมพันธ์ น้ำหนัก และทิศทางระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นกับสถานะกองทุนประกันสังคม โดยให้สถานะกองทุนประกันสังคมเป็นตัวแปรตาม (Dependent Variable) หรือ Y ที่ได้รับผลกระทบมาจากตัวแปรอิสระ (Independent Variable) หรือ X ซึ่งเป็นปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผล/มีอิทธิพลต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทยโดยวิธีหนึ่งในการพิจารณาสถานะของกองทุนต่าง ๆ นั้น เราสามารถดูได้จากปริมาณเงินภายหลังหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ กล่าวคือดูได้จากจำนวนรายได้สุทธิ (Net Surplus) โดยในการศึกษาครั้งนี้ผู้เขียนให้รายได้สุทธิเป็นตัวแทนของตัวแปร Y ในการพิจารณาสถานะกองทุนประกันสังคมโดยการเก็บข้อมูลปัจจัย/ตัวแปรต่าง ๆ จากสำนักงานประกันสังคม และฐานข้อมูลของธนาคารโลก (The World Bank Data) ในด้านตัวชี้วัดการพัฒนาโลก (World Development Indicators) และด้านตัวชี้วัดการบริหารปกครองทั่วโลก (Worldwide Governance Indicators) เพื่อนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบสมการเชิงเส้นตรงถดถอยพหุ (Multivariate Regression) ดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \dots + \beta_n X_n + \varepsilon_i$$

เมื่อ

Y_i = รายได้สุทธิ (Net Surplus)

X_1 = เงินสมทบ (Contribution)

X_2 = ประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension)

X_3 = การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth)

X_4 = เสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism)

ε_i = ค่าความผิดพลาด หรือค่าความคลาดเคลื่อน (Disturbance or Error Term)

กล่าวคือ

$$\text{NETSURPLUSBILLION}_t = \beta_0 + \beta_1 \text{CONTRIBUTIONREVENUESBIL}_t + \beta_2 \text{PROVISIONFOROLDAGEPENS}_t +$$

$$\beta_3 \text{GDPGROWTH}_t + \beta_4 \text{POLITISTABIABSENVOLE}_t + \varepsilon_t$$

ผลจากการนำตัวแปรทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมมาหาค่าความสัมพันธ์ในรูปแบบของการศึกษารัฐศาสตร์เชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นตรงถดถอยพหุ (Multivariate Regression) นั้นพบว่าปัจจัยทั้ง 4 ที่ทำการศึกษา ได้แก่ 1) เงินสมทบ (Contribution) 2) ประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) 3) อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) และ 4) เสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) นั้นมีความสัมพันธ์/ มีอิทธิพลต่อระดับรายได้สุทธิ (Net Surplus) (ตัวแปรตาม) ของกองทุนประกันสังคมในระดับที่ดีมาก ($R\text{-squared} = 0.97$) ดังตาราง 1 ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ภายใต้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกองทุนประกันสังคมปัจจัยทางรัฐศาสตร์และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ และตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ รายได้สุทธิ (Net Surplus)

**ตาราง 1 ความสัมพันธ์เชิงตัวแปรอิสระภายใต้ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการบริหารงานของกองทุน
ประกันสังคมปัจจัยทางรัฐศาสตร์และปัจจัยเศรษฐกิจและตัวแปรตามคือ รายได้สุทธิ**

Dependent Variable: NETSURPLUSBILLION

Method: Least Squares

Date: 04/13/14 Time: 12:33

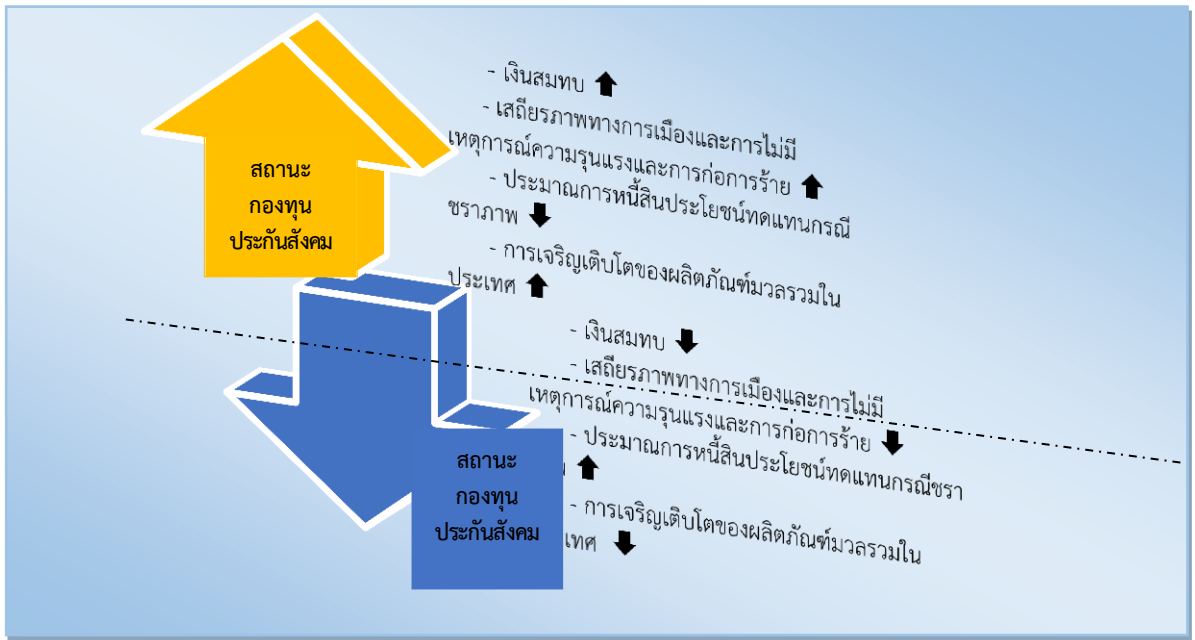
Sample (adjusted): 2000 2012

Included observations: 12 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-16.43805	3.441041	-4.777059	0.0020
CONTRIBUTIONREVENUESBIL	1.198133	0.089242	13.42559	0.0000
PROVISIONFOROLDAGEPENSI	-1.187581	0.080879	-14.68336	0.0000
GDPGROWTH	0.467074	0.179644	2.600006	0.0354
POLITISTABILIABSENVOLE	6.823357	2.197800	3.104630	0.0172
R-squared	0.970417	Mean dependent var	20.32967	
Adjusted R-squared	0.953512	S.D. dependent var	7.673342	
S.E. of regression	1.654461	Akaike info criterion	4.139164	
Sum squared resid	19.16068	Schwarz criterion	4.341208	
Log likelihood	-19.83498	F-statistic	57.40466	
Durbin-Watson stat	1.740364	Prob(F-statistic)	0.000020	

ที่มา: จากการคำนวณ โดยผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์และแปลผล (Interpretation) สมการเชิงเส้นตรงถดถอยพหุคูณดังกล่าวพบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวแปรมีความสำคัญ (Significance) หรือมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อตัวแปรตาม (ระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม (NETSURPLUSBILLION)) ซึ่งในส่วนของการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีกับสถานะกองทุนประกันสังคมของประเทศไทยนั้น พบว่า เงินสมทบ (Contribution) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) และเสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) นั้นมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันกับสถานะของกองทุนประกันสังคม/ ส่งผลเชิงบวกต่อสถานะของกองทุนประกันสังคม ในขณะที่ปัจจัยในเรื่องของประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) มีทิศทางความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับสถานะกองทุนประกันสังคม/ ส่งผลเชิงลบต่อสถานะกองทุนประกันสังคม โดยสามารถกล่าวสรุปทิศทางความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ทำการศึกษาที่มีต่อสถานะกองทุนประกันสังคมได้ คือ หากกองทุนประกันสังคมมีเงินสมทบเพิ่มขึ้นการบริหารงานของภาครัฐมีเสถียรภาพในทางการเมืองและไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย ประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพลดลง และการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศดีขึ้น ย่อมส่งผลให้สถานะกองทุนประกันสังคมอยู่ในระดับที่ดีขึ้นด้วย แต่หากกองทุนประกันสังคมมีระดับเงินสมทบลดลง และการบริหารงานของภาครัฐไม่มีเสถียรภาพในทางการเมืองและเกิดภาวะอันนำมาซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและมีการก่อการร้าย ประกอบกับประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพสูงขึ้น และการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลง ย่อมส่งผลให้สถานะกองทุนประกันสังคมไม่มีเสถียรภาพ โดยสามารถสรุปภาพความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อสถานะกองทุนประกันสังคมได้ดังภาพประกอบ 3 ที่แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกองทุนประกันสังคมปัจจัยทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสถานะของกองทุนประกันสังคม

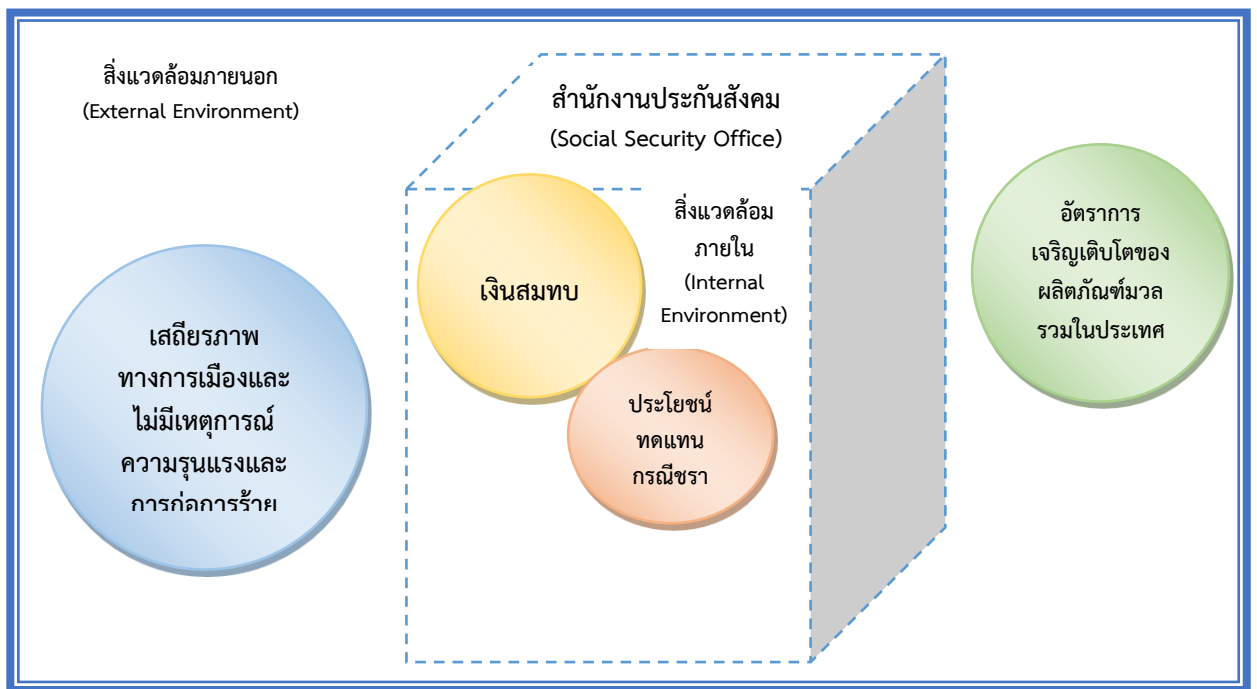
ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของกองทุนประกันสังคม
ปัจจัยทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสถานะของกองทุนประกันสังคม

ที่มา: ผู้วิจัย

ทั้งนี้ จากผลการศึกษาพบว่าในบรรดาปัจจัยทั้ง 4 ที่ทำการศึกษานั้น ปัจจัยทางรัฐศาสตร์ในเรื่องของการมีเสถียรภาพในทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) จัดว่ามีขนาดของความสัมพันธ์ต่อสถานะกองทุนประกันสังคมมากที่สุด เนื่องจากเป็นปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานของกองทุนประกันสังคมได้ในวงกว้าง ทั้งยังเกี่ยวข้องกับความต่อเนื่องในการที่รัฐดำเนินนโยบายต่าง ๆ อาทิ นโยบายการจ้างงาน นโยบายที่สนับสนุนการประกอบกิจการของนายจ้าง นโยบายเรื่องค่าจ้าง เป็นต้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวเกี่ยวข้องกับลูกจ้างผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม และนายจ้างผู้ประกอบการ ดังนั้นหากรัฐสามารถดำเนินนโยบายที่ดีและสนับสนุนการทำงานของกองทุนประกันสังคม ประกอบกับมีนโยบายที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ไม่เกิดความรุนแรง หรือสถานการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ อันทำให้การบริหารภาครัฐต้องหยุดชะงักลง ย่อมทำให้สถานะกองทุนประกันสังคมมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อม (Factor) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ของกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย

จากการนำปัจจัยทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์มาพิจารณาสถานะกองทุนประกันสังคมของไทย ด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นตรงถดถอยพบว่าปัจจัยที่น่าสนใจที่ส่งผลต่อสถานะกองทุนประกันสังคม โดยผู้เขียนแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน ตามลักษณะของปัจจัยที่ทำการศึกษา ได้แก่ 1) ปัจจัยแวดล้อมภายในกองทุนประกันสังคม (Internal Environment) ที่มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของไทยอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และ 2) ปัจจัยแวดล้อมภายนอกกองทุนประกันสังคม (External Environment) ที่มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของไทยดังภาพประกอบ 4 ที่แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อม (Factor) และสิ่งแวดล้อม (Environment) ของกองทุนประกันสังคม

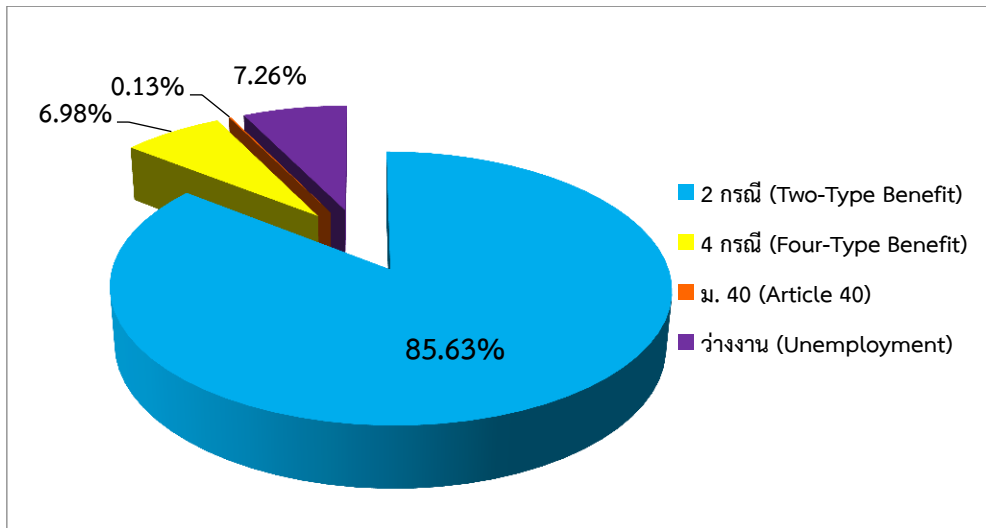
ปัจจัยแวดล้อมภายในกองทุนประกันสังคม (Internal Environment) ที่มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อ

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ของปัจจัยแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมของกองทุนประกันสังคมในประเทศไทยต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของไทยอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้

ที่มา: ผู้วิจัย

ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นตรงถดถอยพบ พบว่าเงินสมทบ (Contribution) และประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อระดับรายได้สุทธิ (Net Surplus) หากแต่แตกต่างกันตรงทิศทางของความสัมพันธ์ กล่าวคือ เงินสมทรมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิในทิศทางเดียวกัน อาทิ หากปริมาณเงินสมทบบมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีระดับเพิ่มขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน และหากปริมาณเงินสมทบลดลงจะทำให้รายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมลดลง ในขณะที่ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ หากประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพมีจำนวนสูงขึ้นจะมีอิทธิพล/ส่งผลให้รายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีจำนวนลดลง และหากประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพลดลงจะส่งผลให้รายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีจำนวนมากขึ้น เป็นต้น

ปัจจัยเรื่องเงินสมทบ (Contribution) และประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) นั้นผู้เขียนจัดให้เป็นปัจจัยแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) ที่สำนักงานประกันสังคมสามารถบริหารจัดการได้ทั้งในอัตราการเรียกเก็บเงินสมทบและเงื่อนไขและระดับผลประโยชน์ที่จะให้กับผู้ประกันตนในกรณีชราภาพ โดยเงินสมทบ (Contribution) นั้น ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคมเรียกเก็บจาก 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) ผู้ประกันตน (ลูกจ้าง) ตามมาตรา 33, 39 และ 40 2) นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไปในสถานประกอบการ แต่ยังไม่ครอบคลุมลูกจ้างที่นายจ้างเป็นบุคคลธรรมดา และ 3) รัฐบาล โดยลูกจ้างตามมาตรา 33 จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเดือนละร้อยละ 5 ของเงินเดือน (ฐานเงินเดือนที่ใช้ในการคำนวณไม่เกิน 15,000 บาท/เดือน) โดยมีนายจ้างช่วยสมทบอีกให้ในอัตราที่เท่ากันคือร้อยละ 5 และรัฐบาลจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 2.75 โดยเงินสมทบบดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 กรณี ได้แก่ 1) ประโยชน์ทดแทน 4 กรณี (Four-Type Benefit) ได้แก่ เจ็บป่วยหรือประสบอันตราย อุพพลภาพ คลอดบุตร และเสียชีวิต 2) ประโยชน์ทดแทน 2 กรณี (Two-Type Benefit) ได้แก่ สงเคราะห์บุตร และชราภาพ 3) ประโยชน์ทดแทนกรณีการว่างงาน (Unemployment) ทั้งนี้ หากพิจารณาจากสัดส่วนเงินสมทบในแต่ละกรณีแล้วจะพบว่าประโยชน์ทดแทน 2 กรณี ด้านการสงเคราะห์บุตรและชราภาพนั้น มีอัตราการจัดเก็บเงินสมทบมากกว่าอีก 2 กรณีที่เหลือ โดยประโยชน์ทดแทน 2 กรณี (สงเคราะห์บุตรและชราภาพ) จัดเก็บเงินสมทบจากลูกจ้างและนายจ้างในอัตราร้อยละ 3 จากร้อยละ 5 และจากรัฐบาลในอัตราร้อยละ 1 การจัดเก็บเงินสมทบสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพจึงรวมเป็นร้อยละ 7 ในขณะที่ประโยชน์ทดแทน 4 กรณี สำหรับการเจ็บป่วย อุพพลภาพ คลอดบุตร และเสียชีวิตมีการจัดเก็บจากทั้ง 3 ฝ่าย (ลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาล) รวมเป็นจำนวนร้อยละ 4.5 และกรณีการว่างงานจัดเก็บจากทั้ง 3 ฝ่ายรวมเป็นจำนวนร้อยละ 1.25 ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานเงินสะสมของกองทุนประกันสังคม จำแนกตามประเภทประโยชน์ทดแทน ปี 2555 พบว่าประโยชน์ทดแทน 2 กรณี (สงเคราะห์บุตร และชราภาพ) มีสัดส่วนเงินสะสมเกินกว่ากึ่งหนึ่งของเงินสะสมกองทุนประกันสังคมดังภาพประกอบ 5 ที่แสดงสัดส่วนเงินสะสมกองทุนประกันสังคม จำแนกตามประเภทประโยชน์ทดแทน ปี 2555 โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 85.63 (รายงานประจำปี 2555 สำนักงานประกันสังคม, น. 28)

ภาพประกอบ 5 สัดส่วนเงินสะสมกองทุนประกันสังคม จำแนกตามประเภทประโยชน์ทดแทน

ปี 2555

ที่มา: รายงานประจำปี 2555 สำนักงานประกันสังคม, น.28 : สำนักบริหารการเงิน การบัญชีและการลงทุน สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน

หมายเหตุ : 4 กรณี ได้แก่ กรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ และเสียชีวิต

: 2 กรณี ได้แก่ กรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ

จะเห็นได้ว่าเงินสมทบของกองทุนประกันสังคมนั้นส่วนใหญ่จะเก็บไว้เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ โดยสามารถดูได้จากประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) ที่มีจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยสำนักงานประกันสังคมจะเริ่มจ่ายเงินบำนาญชราภาพครั้งแรกในเดือนธันวาคม 2556 (รายงานประจำปี 2554 สำนักงานประกันสังคม, น.34) จึงไม่อาจปฏิเสธได้เลยว่าการเป็นสังคมผู้สูงอายุของไไทยนั้นส่งผล/มีอิทธิพลต่อเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคม

จากผลการศึกษาเราเห็นได้ชัดแล้วว่าเงินสมทบมีอิทธิพลโดยตรงต่อรายได้สุทธิอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องด้วยเป็นรายรับหลักของกองทุนประกันสังคม ถ้าสำนักงานประกันสังคมสามารถจัดเก็บเงินสมทบได้มากก็จะยิ่งทำให้รายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ยิ่งจะช่วยให้สถานะของกองทุนประกันสังคมมีเสถียรภาพมากขึ้น แต่ในขณะนี้ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และถือเป็นภาระอันหนักหน่วงของกองทุนประกันสังคมที่จะรับมือกับการบริหารจัดการผลประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ เพราะในอนาคตสังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แบบ และระดับอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด (Life Expectancy at Birth) ของประชากรไทยเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือประชากรไทยมีอายุยืนขึ้น อาจด้วยอาหารการกินที่ดีและเทคโนโลยีการดูแลสุขภาพ สุขภาพประกอบมีประสิทธิผลมากขึ้น แต่อัตราการเกิดของประชากรไทยกลับลดลงอย่างน่าตกใจ โดยในช่วงปี พ.ศ.2507 – 2508 ประเทศไทยมีอัตราการเจริญพันธุ์รวม 6.3 คนเหลือ 1.82 คนในช่วงปี พ.ศ.2543 – 2548 และลดลงอย่างต่อเนื่องโดยในช่วงปี พ.ศ.2548 – 2553 ลดลงเหลือ 1.62 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น.1)

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยที่เกิดความไม่สมดุลนั้นส่งผลให้วัยแรงงานผู้เป็นกำลังหลักอันสำคัญในการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุเพิ่มดังนั้นการออกแบบ (Design) ปัจจัยแวดล้อมภายในกองทุนประกันสังคม (Internal Environment) ได้แก่ เงินสมทบ (Contribution) และประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) ที่ทำการศึกษาในครั้งนี้นั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคม โดยจะกล่าวถึงในลำดับถัดไปภายหลังการพิจารณาปัจจัยแวดล้อมทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ที่มีอิทธิพล/ส่งผลต่อสถานะกองทุนประกันสังคม

ปัจจัยแวดล้อมภายนอกกองทุนประกันสังคม (External Environment) ที่มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมของไทย

ผลการศึกษาด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงเส้นตรงถดถอยพหุ พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) และเสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) มีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อระดับรายได้สุทธิ (Net Surplus) โดยทั้ง 2 ปัจจัยข้างต้นมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันกับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม กล่าวคือหากประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) ที่ดีจะส่งผล/มีอิทธิพลให้รายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมนั้นดีขึ้นด้วย โดยในที่นี้อัตราการเจริญเติบโตของ GDP อาจสะท้อนถึงสภาวะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้น โดยข้อมูลอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) ของไทยนั้นเก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลของธนาคารโลก (World Bank Data) นั้นหมายถึงอัตราการย่อยละการเจริญเติบโตรายปีของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นโดยเป็นมูลค่ารวมของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ประเทศผลิตขึ้นในประเทศในช่วงระยะเวลาหนึ่งโดยอัตราการเจริญเติบโตของ GDP นั้นยังสามารถสะท้อนถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นในปีใดที่ประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ที่ดีขึ้นจะสามารถทำนายได้ว่ารายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมจะดีขึ้นด้วย เนื่องด้วยรายรับของกองทุนประกันสังคมนั้นมีได้มีแต่รายรับที่มาจากเงินสมทบของลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาลเท่านั้น หากแต่ยังมีดอกผลซึ่งได้จากการนำเงินสมทบที่จัดเก็บได้ไปบริหารจัดการและลงทุนเพื่อให้เกิดมูลค่ามากขึ้น ดังนั้นบรรยากาศในการลงทุนในตลาดการเงินจึงเกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศในปีนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าปีใดที่ประเทศมีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจย่อมส่งผลต่อการลงทุนของกองทุนประกันสังคมด้วย อาทิ ในช่วงปี พ.ศ.2550 – 2552 เกิดวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) หรือวิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (Subprime Mortgage Crisis) เป็นวิกฤตเศรษฐกิจระดับโลก อันมีที่มาจากความล้มเหลวในตลาดอสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐอเมริกา เกิดภาวะฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์ของสหรัฐอเมริกาก่อนจะลุกลามไปสู่ความเชื่อมั่นในภาคการเงิน (วิธีธิ พานิขวงศ์ และคณะ ,2557,Hamburger Crisis, ไทยแลนด์อินดัสตรีดอทคอม, (ออนไลน์),แหล่งที่มา: <http://www.thailandindustry.com/news/view.php?id=10926§ion=29&rcount=Y>, 13 เมษายน 2557) ผลกระทบดังกล่าวทำให้ประเทศไทยเกิดความกังวลและคาดการณ์ว่าจะมีแรงงานถูกเลิกจ้างจำนวน 1 – 2 ล้านคน โดยสำนักงานประกันสังคมได้ลดอัตราการส่งเงินสมทบของลูกจ้างและนายจ้างลงในช่วงเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2552 เหลือฝ่ายละร้อยละ 3 ของค่าจ้าง(รายงานประจำปี 2552 สำนักงานประกันสังคม, สำนักงานประกันสังคม, น.2) เพื่อบรรเทาภาระที่ลูกจ้างและนายจ้างต้องเผชิญจากการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งการจัดเก็บเงินสมทบลดลงนั้นส่งผลโดยตรงต่อระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม จึงกล่าวได้ว่าสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลกนั้นส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นการคาดการณ์/การประเมินสภาวะเศรษฐกิจภายในอนาคตจึงถือเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการบริหารจัดการกองทุนประกันสังคมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยทางรัฐศาสตร์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้เขียนทำการศึกษาและพบว่ามียุทธพลต่อระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม คือเสถียรภาพในทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) โดยปัจจัยดังกล่าวมีทิศทางความสัมพันธ์เดียวกันกับระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม ทั้งยังเป็นปัจจัยที่มีขนาดของความสัมพันธ์มากที่สุดในบรรดาปัจจัยทั้งหมดที่ทำการศึกษายปัจจัยดังกล่าวนี้เก็บข้อมูลจากฐานข้อมูลของธนาคารโลก (World Bank Data) ด้านตัวชี้วัดการบริหารปกครองทั่วโลก (Worldwide Governance Indicators) โดยเสถียรภาพในทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้ายนั้นตัวแปรดังกล่าวมาจากการวัดระดับการรับรู้ในความเป็นไปได้ที่รัฐบาลจะทำให้ประเทศตกอยู่ในสภาวะความไม่มั่นคงทางการเมืองหรือล้มล้างการปกครองโดยวิถีทางนอกรัฐธรรมนูญรวมถึงการใช้ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้าย(The World DataBank, 2014, *Worldwide Governance Indicators*.(ออนไลน์),แหล่งที่มา: databank.worldbank.org, 1 เมษายน 2557)ดังนั้นหากการเมืองในประเทศมีเสถียรภาพและไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองและการก่อการร้ายใด ๆ จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เอื้อให้ระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ในทางกลับกันหากการเมืองภายในประเทศไม่มีเสถียรภาพและเกิดเหตุการณ์วุ่นวายทางการเมือง หรือเกิดการก่อการร้ายย่อมส่งผลให้ระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมมีแนวโน้มลดลงด้วยเช่นกัน ซึ่งจะกระทบต่อสถานะของกองทุนประกันสังคม ยกตัวอย่างเช่นในปี 2549 เมื่อ 19 กันยายน 2549 มีการทำรัฐประหารขึ้นในประเทศไทยโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมีพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน เป็นหัวหน้าคณะ ได้ทำการโค่นล้มรัฐบาลรักษาการนายกรัฐมนตรีนพ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ปีดังกล่าวนี้ระดับเสถียรภาพในทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) ลดลงเหลือ -1.14 จากปี 2548 อยู่ที่ระดับ -0.85 และในปี 2549 เดียวกันนี้จำนวนรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมก็ลดลงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ อาจมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง/ ส่งผลต่อรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมอีก อาทิ ปริมาณเงินที่ใช้ในการจ่ายประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ให้กับผู้ประกันตน เป็นต้น

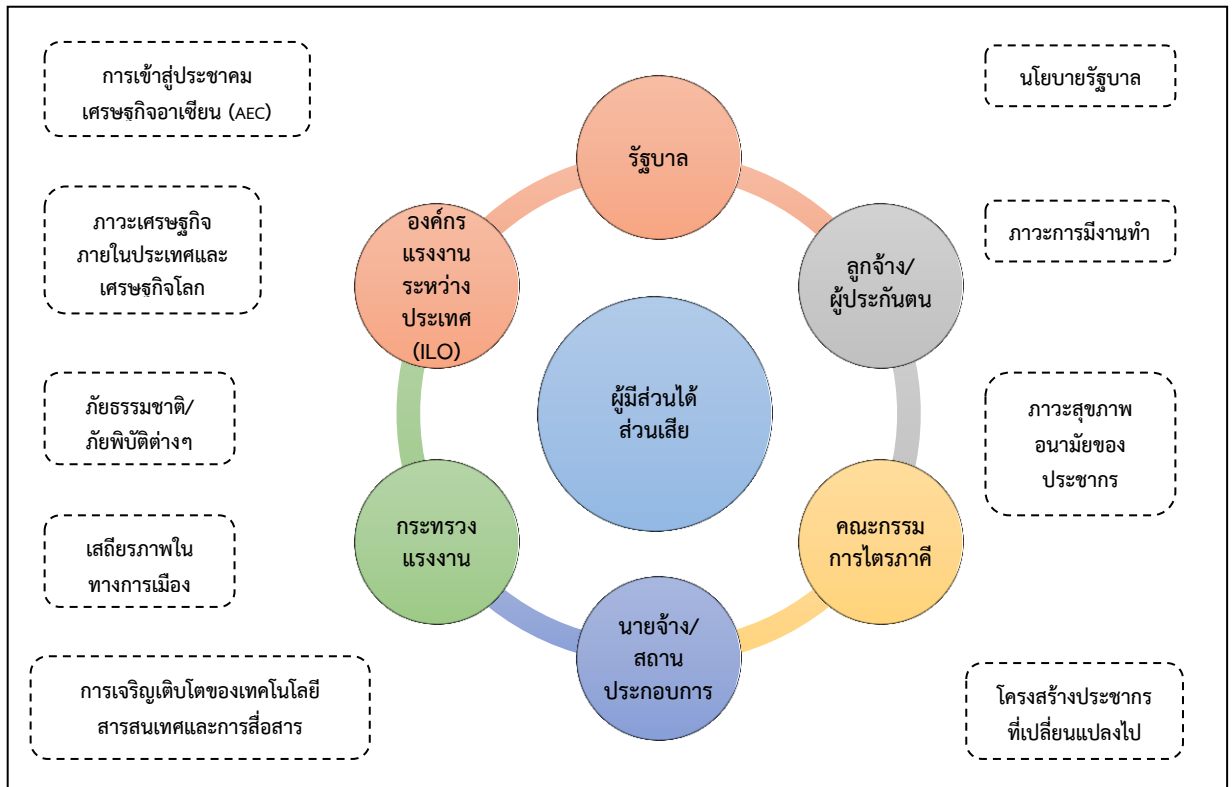
ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

การออกแบบนโยบายเพื่อคงไว้ซึ่งเสถียรภาพ/สถานะกองทุนประกันสังคมของไทย

ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ยากต่อการควบคุมและบางสภาพแวดล้อมไม่สามารถควบคุมได้ แต่ส่งผลกระทบ/มีอิทธิพลต่อสถานะกองทุนประกันสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยและโครงสร้างประชากรไทยที่ขาดความสมดุล โดยสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละวัยไม่รองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ทำให้ในอนาคตอันใกล้ ประชากรวัยแรงงานต้องแบกรับภาระทางการเงินในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น และภาครัฐต้องใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อดูแลประชากรวัยผู้สูงอายุมากขึ้น ประกอบกับในอนาคตประชากรวัยเด็กและวัยทำงานมีแนวโน้มลดลงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและการขยายตัวของอุตสาหกรรมและปริมาณการใช้จ่ายและการอุปโภคบริโภคอย่างไม่น่าจะหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งถ้าหากขาดการวางแผนที่ดีในระยะยาวนั้นอาจส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยหยุดชะงัก ประกอบกับเทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยแรงงานผู้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนจำต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะที่รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ดังนั้นการเตรียมพร้อมวัยแรงงานให้มีความสามารถและมีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีระดับโลกที่นับวันจะไร้พรมแดนก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ

นอกเหนือจากการพิจารณาปัจจัยทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ซึ่งได้แก่เสถียรภาพในทางการเมืองและการเจริญเติบโตของ GDP ที่ผู้เขียนทำการศึกษาแล้วนั้นการวางนโยบายที่ต้นน้ำจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ต่อกองทุนประกันสังคม และพิจารณาปัจจัยแวดล้อมให้รอบด้าน เพื่อที่จะสามารถออกแบบนโยบายในการรองรับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมต่างๆทั้งที่สามารถควบคุมได้และไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการพิจารณาถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคมและปัจจัยแวดล้อม (Environment) กองทุนประกันสังคมไทยนั้นเพื่อพิจารณาลักษณะของการปะทะสังสรรค์ที่อาจเกิดขึ้นในการบริหารจัดการกองทุนประกันสังคมดังภาพประกอบ 6 ที่แสดงความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและปัจจัยแวดล้อมในการบริหารกองทุนประกันสังคมซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนประกันสังคมนั้นมีจำนวนมากอาทิ ลูกจ้าง/ผู้ประกันตน นายจ้าง/สถานประกอบการ รัฐบาล กระทรวงแรงงาน คณะกรรมการไตรภาคี และองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) และปัจจัยแวดล้อมที่ยากต่อการควบคุมและคาดเดาแต่สามารถส่งผลกระทบต่อสถานะกองทุนประกันสังคมได้อย่างมีนัยสำคัญ อาทิ การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) และเสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) นอกจากนี้ยังมีปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมอื่นๆอีก อาทิ นโยบายรัฐบาล ภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศและเศรษฐกิจโลก ภาวะการมีงานทำ ภาวะสุขภาพอนามัยของประชากร ภัยธรรมชาติ/ภัยพิบัติต่าง ๆ พัฒนาการ/ การเจริญเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เป็นต้น แต่วัตถุประสงค์หลักในการบริหารกองทุนประกันสังคม คือความสามารถในการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพ/สถานะของกองทุนประกันสังคม เพื่อคงไว้ซึ่งความสามารถในการจัดบริการและดูแลสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนใน

ระบบประกันสังคม โดยสามารถขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ พร้อมกับการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกันตนในเรื่องสิทธิประโยชน์/ประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับหากเป็นผู้ประกันตน

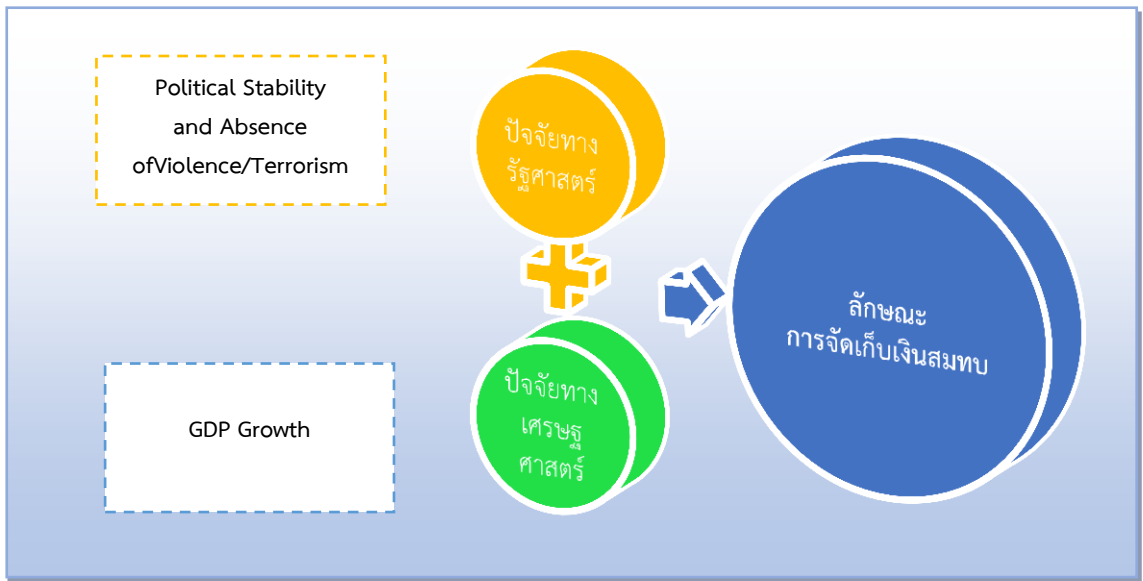

ภาพประกอบ 6 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กับปัจจัยแวดล้อมของกองทุนประกันสังคมของไทย

ที่มา: ผู้วิจัย

โดยผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการบริหารจำนวนเงินสมทบ (Contribution) เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเกี่ยวข้องกับตรงต่อระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคม และอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้สุทธิของประกันสังคมอย่างมีนัยสำคัญคือประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) โดยสัมพันธ์กันในทิศทางตรงกันข้าม ดังนั้นการบริหารกองทุนประกันสังคมให้มีระดับรายได้สุทธิที่สูงขึ้นนั้น ต้องอาศัยการบริหารจัดการปัจจัยข้างต้นทั้ง 2 ปัจจัยไปพร้อมกัน กล่าวคือเป็นเรื่องของการบริหารเงินสมทบและประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพให้เกิดความสมดุล จึงจะทำให้ระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้กองทุนมีเสถียรภาพประกอบดีขึ้น แต่หากคำนึงถึงความเป็นจริงแล้วนั้นจะเป็นผลเสียต่อผู้ประกันตนหากกองทุนประกันสังคมลดผลประโยชน์กรณีชราภาพลง เพราะประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพนั้นสำหรับผู้เขียนคิดว่าเป็นผลประโยชน์ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับ

ผู้ประกันตน เนื่องจากในอนาคตประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นการมีหลักประกันทางด้านรายได้ให้กับผู้ประกันตนภายหลังการเกษียณอายุการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น และผลประโยชน์ดังกล่าวต้องมีในระดับที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี ดังนั้นผู้เขียนจึงแบ่งลักษณะการบริหารกองทุนประกันสังคมออกเป็น 2 รูปแบบหลัก ๆ ที่สำคัญ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะทางนโยบาย อันได้แก่ 1) ช่วงเวลาที่ปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมเอื้อต่อการบริหารงาน และ 2) ช่วงเวลาที่ปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานโดยพิจารณาจากลักษณะของปัจจัยทางรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ในการประกอบการตัดสินใจว่าควรเพิ่มหรือลดการจัดเก็บเงินสมทบในช่วงเวลาใด ดังภาพประกอบ 7 ที่แสดงถึงปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาการจัดเก็บเงินสมทบ

ภาพประกอบ 7 ปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาการจัดเก็บเงินสมทบ

ที่มา: ผู้วิจัย

1. ช่วงเวลาที่ปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมเอื้อต่อการบริหารงาน

กล่าวคือเป็นช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อม (Environment) เอื้อต่อการบริหารกองทุนประกันสังคม โดยสามารถดูได้จากแนวโน้มการเจริญเติบโตของของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) ที่ดี และการมีเสถียรภาพทางการเมืองและไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) กล่าวได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวปัจจัยต่างๆที่แวดล้อมกองทุนประกันสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองได้เอื้อต่อการบริหารงานของกองทุนประกันสังคมซึ่งถือได้ว่าเป็นบรรยากาศที่น่าลงทุนและสร้างความมั่นคงให้แก่กองทุนฯ โดยการประกาศเพิ่มอัตราการจัดเก็บเงินสมทบจากลูกจ้างผู้ประกันตน นายจ้าง และรัฐบาล โดยเงินสมทบในส่วนที่เก็บเพิ่มขึ้นนั้นนำไปสมทบในประโยชน์ทดแทน 2 กรณี (Two-Type Benefit) ได้แก่ สงเคราะห์บุตร และชราภาพ เนื่องจากประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพนั้นต้องอาศัยเม็ดเงินจำนวนมากในการจ่ายผลประโยชน์ การประกาศเพิ่มอัตราเงินสมทบนั้นจะช่วยให้สถานะกองทุนประกันสังคมมีเสถียรภาพมากขึ้นเนื่องจากมีรายรับมากขึ้น และยังเพื่อสะสมเงินไว้สำหรับการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพในอนาคต ทั้งนี้ สัดส่วนการเพิ่มอัตราเงินสมทบและระยะเวลาในการจัดเก็บเงินสมทบที่เพิ่มขึ้นนั้นจะยาวนานเพียงใด ให้พิจารณาจากสถานการณ์และแนวโน้มทางเศรษฐกิจการเมือง ณ ขณะนั้นว่ามีเสถียรภาพเพียงใด นอกจากนี้แล้วการพิจารณาสัดส่วนการจัดเก็บเงินสมทบเพิ่มเพื่อประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพนั้นให้พิจารณาสถานการณ์ความรุนแรงในการเป็นสังคมผู้สูงอายุและอายุขัยเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากร และอัตราส่วนพึ่งพิงวัยชรา (Old Age Dependency Ratio) ประกอบการพิจารณาด้วย เพราะข้อมูลดังกล่าวสามารถสะท้อนถึงระยะเวลาที่ผู้สูงอายุมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่กองทุนฯ ต้องดูแลและจัดสรรผลประโยชน์ให้กับผู้สูงอายุ และสถานะที่วัยแรงงานต้องแบกรับภาระในการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

2. ช่วงเวลาที่ปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน

ช่วงเวลาที่ปัจจัยแวดล้อมกองทุนประกันสังคมเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงาน กล่าวคือเป็นช่วงเวลาที่สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจไม่มีเสถียรภาพ เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เกิดปัญหาสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ มีอุปสรรคในการลงทุน ไม่เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ลูกจ้างจำนวนมากถูกเลิกจ้าง สถานประกอบการปิดทำการ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นสัญญาณที่บ่งชี้ถึงการมีปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมือง ในช่วงเวลาดังกล่าวเราอาจจำเป็นต้องประกาศลดอัตราการจัดเก็บเงินสมทบลง เพื่อบรรเทาภาระและปัญหาให้กับผู้ประกอบการและลูกจ้าง โดยไม่ทำให้การจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ประกันตนและนายจ้าง โดยสถานการณ์เช่นนี้เคยเกิดขึ้นแล้วในช่วงปี 2552 ที่สำนักงานประกันสังคมประกาศลดอัตราการจัดเก็บเงินสมทบเนื่องมาจากวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ (Hamburger Crisis) ที่ทำให้เศรษฐกิจทั่วโลกสั่นสะเทือน สำนักงานประกันสังคมลดอัตราเงินสมทบให้กับนายจ้างและลูกจ้างให้เหลือร้อยละ 3 จากเดิมร้อยละ 5 ของเงินเดือน ดังสถานการณ์ที่ได้กล่าวถึงแล้วในข้างต้น (รายงานประจำปี 2552 สำนักงานประกันสังคม, สำนักงานประกันสังคม, น.2)

บทสรุป

หากเอ่ยถึงเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมแต่ไม่พิจารณาถึงการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยนั้นคงมีอาจกระทำได้อีกต่อไป เนื่องด้วยผลจากการเป็นสังคมผู้สูงอายุนั้นส่งผลกระทบต่อกองทุนประกันสังคมอย่างมากในเรื่องการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ ดังจะเห็นได้จากตัวเลขของประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพของกองทุนประกันสังคมที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นสัดส่วนที่สูงมากหากเทียบกับสัดส่วนเงินทั้งหมดของกองทุนประกันสังคม การบรรเทาความรุนแรงในการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยนั้นยังต้องอาศัยการวางแผนประชากรที่ดี เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างประชากรไม่เอื้อต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ดังนั้นการวางแผนประชากรโดยการพิจารณาถึงวัยเด็กหรืออัตราการเกิด วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุไปพร้อมกันอย่างเป็นองค์รวมจะช่วยให้เห็นทิศทางการขับเคลื่อนประชากรเป็นไปอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สิ่งที่น่ากังวลสำหรับประเทศไทยในตอนนี้คือเราไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมในการเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยรัฐไทยและผู้สูงอายุจำนวนมากของไทยไม่ได้เตรียมพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่ในบั้นปลายชีวิต มีตัวเลขที่น่าตกใจเกี่ยวกับจำนวนผู้สูงอายุของไทย โดยในปี พ.ศ.2561 ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก และในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “ประเทศสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์” โดยมีผู้สูงอายุจำนวนมากถึง 13 ล้านคน (ลม เปลี่ยนทิศ, 2557, *ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยแล้ว*, (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/415955>, 12 เมษายน2557)

การพิจารณาถึงปัจจัยทั้ง 4 ได้แก่ ระดับเงินสมทบ (Contribution) ประมาณการหนี้สินประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (Provision for Old-Age Pension) การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Growth) เสถียรภาพทางการเมืองและภาวะที่ไร้ซึ่งเหตุการณ์ความรุนแรงและการก่อการร้าย (Political Stability and Absence of Violence/Terrorism) สามารถช่วยในการพิจารณาถึงระดับรายได้สุทธิของกองทุนประกันสังคมซึ่งสะท้อนถึงสถานะของกองทุนประกันสังคมของประเทศไทย โดยปัจจัยทั้ง 4 ข้างต้นนั้นมีอิทธิพล/ส่งผลกระทบต่อสถานะของกองทุนประกันสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกองทุนประกันสังคมปัจจัยทางรัฐศาสตร์และปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่กันจะสามารถช่วยให้มองเห็นทิศทางของสถานะกองทุนประกันสังคมและระดับของเม็ดเงินของกองทุนฯแต่ทั้งนี้ต้องคำนึงสภาพแวดล้อม (Environment) ทั้งภายในและภายนอกองค์กรอื่น ๆ ประกอบการพิจารณาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานสถิติและคณิตศาสตร์ประกันภัย กองวิจัยและพัฒนา. (2555). *รายงานประจำปี 2554 สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก*.
- โกวิทย์ บุรพทานินทร์. (2533). *การสร้าง ความมั่นคงทางสังคม*. กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- ณัฐกริช เปาอินทร์. (2557). *สถิติสำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- ณัฐกริช เปาอินทร์. *พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542*.
- อีก 25 ปี ประกันสังคมล่ม!!! เหตุจ่ายบำนาญชราภาพหนัก, สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2556, เข้าถึงจาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1275296492&catid=04
- ไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงวัยแล้ว, สืบค้นเมื่อ 12 เม.ย. 2557, เข้าถึงจาก <http://www.thairath.co.th/content/415955>
- Hamburger Crisis, สืบค้นเมื่อ 13 เม.ย. 2557, เข้าถึงจาก <http://www.thailandindustry.com/news/view.php?id=10926§ion=29&rcount=Y>
- วีณา ฉายศิลป์รุ่งเรือง. (2541). *เสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพของประเทศไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักบรรณสารการพัฒนา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนประชากรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)*.
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2552). *รายงานประจำปี 2552 สำนักงานประกันสังคม*.
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2554). *รายงานประจำปี 2554 สำนักงานประกันสังคม: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก*.
- สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2555). *รายงานประจำปี 2555 สำนักงานประกันสังคม: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด*.
- จำนวนสถานประกอบการและสาขา จำนวนผู้ประกันตน จำแนกรายจังหวัด ประจำเดือนมกราคม 2557, สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2557, เข้าถึงจาก http://www.sso.go.th/sites/default/files/R&D122009/statisticsmid9_0257.htm
- อรรถกฤต ปัจฉิมนันท์. (2555). *การพัฒนา นโยบายสาธารณะภายใต้แนวคิดทางรัฐศาสตร์เชิงปริมาณ (Development for Public Policies under Political Quantitative Ideas)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อรรถกฤต ปัจฉิมนันท์. (2555). *แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยเศรษฐศาสตร์การเมือง (Theory of Ideas for Political Economy)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

อุไรวรรณ ทองชูช่วย. (2554). *การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุของอบต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา*. รายงานการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

World Population Prospects: *The 2006 Revision and World Urbanization Prospects: The 2005 Revision*, Retrieved April, 2, 2014 from <http://wisdom.unu.edu/en/ageing-societies/>

Renate Finke. (2011). *2011 Pension Sustainability Index*. Allianz Global Investors AG. *International Pensions* Seidlstr. 24-24a 80335 Munich. Germany.

World Development Indicators, Retrieved March, 26, 2014 from databank.worldbank.org

Worldwide Governance Indicators, Retrieved April, 1, 2014 from databank.worldbank.org

United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2011). *World Population Prospects: The 2010 Revision*. New York.

World Bank Pension Reform Primer. *The World Bank Pension Conceptual Framework*.